

T. 12

Thomas Duus Kjær: *Pludselig bliver benene slået væk under en*
(interview ved Lise Ludvigsen og Poul Storgaard Mikkelsen d. 23.11.2006)

Thomas Duus Kjær ser pilgrimsvandringen som et personligt projekt, hvor den vandrende kan få afklaret personlige problemer og spørgsmål

Da Thomas Duus Kjær blev 40 besluttede han sig for at holde fri tre måneder bl.a. med det formål at gå 1000 kilometer ad pilgrimsvejen til Santiago de Compostela i det nordvestlige Spanien.

Om de første par dage fortæller han:

Den første dag regnede det hele dagen. Jeg gik 33 km. den første dag i et par vandrestøvler, der var for små, så hold kæft, hvor gjorde det ondt. Begge mine storetæer var en stor vabel hele vejen rundt. Det værste var ikke at gå. Det værste var at stå stille, for hvordan kom man i gang igen? Det gjorde så ondt, bare det at få fødderne ned i vandrestøvlerne, det var så man kunne skrike, for det var jo bare den rå hud, men når de først sad, så gik det. Jeg var rundt på apotekerne og få alle mulige salver og vabelplastre, men ikke noget af det virkede.

Hvad fik dig overhovedet i gang med det her? Er det en gammel drøm? Er der en bestemt baggrund?

Jeg ville ud at gå og få nogen af de her dagligdagsting væk...og måske få revideret nogle ting i mit liv. Jeg var 40 år og halvvejs gennem mit liv, så der var det meget passende at få revideret nogle ting.

Så det var ikke en religiøs tanke, en idé om at gå ligesom de første disciple, der fik dig i gang?

Nej, nej, på sin vis var det narcissistisk, altså for mig selv, for at opleve noget. Jeg har to søstre, der begge bor i udlandet, men jeg har været bundet til Danmark og min søn. Det var en gave til mig selv, nu ville jeg ud at mærke friheden.

Det var det hellige år, jeg gik, nemlig 2004. Jeg skulle jo have det hele med.

Du siger, at du skal have det hele med, altså også gå i det hellige år, men du sagde før, at du ikke er egentlig religiøs, men spirituel orienteret, hvordan hænger det sammen?

Ja, jeg er spirituel orienteret --- og også religiøs, men sådan i den animistiske forstand. Det betyder, at jeg tror på, at der er liv i alt, ligesom indianerne tror, det er, hvad hele deres kultur bygger på. Jeg kan godt lide nogen af de kloge ord, som indianerne har. Der er meget visdom i deres religion, f.eks. det helt klassiske: Når du har fældet det sidste træ og drukket det sidste vand, hvad er der så tilbage?

Var der noget ved den her tur, ved landskabet, ved at bevæge dig i naturen, som gav dig den spirituelle oplevelse? Fornemmelsen af, at der er noget guddommeligt i det hele?

Okay, ja, det finder man jo meget i det små. F.eks. da jeg gik ned ad bjerget en af de første dage, hvor jeg havde så afsindigt ondt i fødderne, da var der en lille sommerfugl, en lille gul en, der fulgte mig hele vejen ned. Det var en lille hjælper, der hjalp mig ned – og det sagde jeg selvfølgelig tak for.

Er der et andet lag end det almindelige turistlag ved at gå som pilgrim? Altså noget mere end bare at se smukke landskaber og charmerende huse?

Ja, det spirituelle når man er helt oppe at ringe, når man får den her her-og-nu-oplevelse, som man har med videre i sit liv.

Og når vi tillader at gøre nogle ting for os selv, uden at tage hensyn til andre – selvfølgelig uden at skade andre – og den egoisme, eller hvad du vil kalde den, kan man så dyrke i ensomhed eller i grupper, når man går. Man spørger hinanden, hvorfor man går: Har du lige været gennem en skilsmisse, er din far

død, går du fordi du er 40 og kommet halvvejs gennem dit liv? De spørgsmål stiller man hinanden, og forudsætnin-
 5 gen er en rimelig åbenhed. Mange tæn-
 ker: Hold kæft, nu er der altså sket no-
 get for mig, som jeg skal have tid til at
 bearbejde. For mig handlede det om, at
 jeg skulle have arbejdet de første 40 år af
 mit liv igennem.

10 Der er nogle tyngder af spørgsmål,
 som man tager op og giver sig tid til at
 bearbejde, og når man går og går og går,
 kommer man ind i en form for trance,
 15 for der er nogen ting, man gentager
 og gentager, og den trance giver én en
 form for fordybelse i de ting, man nu
 vil gå ind i. Jeg havde nogle ting jeg
 ville bearbejde på den tid. Jeg havde
 20 nogle overfladiske ting, jeg lige skulle
 bearbejde: Jeg havde været igennem
 nogle vanskelige forhandlinger, som jeg
 havde klaret med bravur, men jeg måtte
 spørge mig selv, om det var det værd.
 Det var jo omkostningsfyldt. Desuden
 25 er der nogle enormt tunge ting for hvert
 individ, som måske virker utroligt ba-

nale for alle andre, men præcis for mig
 er de alvorlige, og sådan nogen ting fik
 jeg tid til at bearbejde. Og jeg er ved at
 revidere mit liv efter at have gennemført
 vandringen.

5

Det religiøse menneske vil sige, at der er tale om en eller anden form for renselse, når man har gennemgået det her. Hvad vil du kalde det? Du er inde på, at det er en
 10 *forandringsproces, at der bliver ryddet op.*

Jeg vil kalde det ro til eftertanke, og dét er fedt at få, netop at give sig selv tid og lov til eftertanke.

15

Der var et tidspunkt, hvor jeg bare gik ad helt lige veje, og der var helt fladt og en række træer langs begge sider af vejen. Her koger man op, man går i det her flade landskab i flere dage, og jeg
 20 kunne hverken vende mig udad mod andre eller indad i mig selv. Jeg kunne ikke håndtere at snakke med nogen eller koncentrere mig om mine egne tanker. Det er meget traditionelt, at det sker
 25 netop på det sted.

Pilgrimspas med stempler fra vandringer til Santiago de Compostella.

Jeg ved ikke hvad der skete. Nogen gange må man bare give slip. Et eller andet sted går man jo og venter – ”de siger jo, det er her der sker noget, nu kommer
5 aha-oplevelsen snart” – og pludselig bliver benene slået væk under én.

Det er fantastisk at tænke sig, at byerne langs ruten er opstået på grund af pilgrimsrejserne. Det giver en historisk
10 tyngde, at alle de mennesker har gået på vejen før én, alt det sved og alle de tårer, der er bundet i jorden og har afsat sine mærker, ligesom jeg har sat mine mærker på vejen. Det er tingenes sjæl, der
15 giver historisk tyngde.

Betyder det noget, at det er en kristen pilgrimsrute, eller kunne det lige så godt være f.eks. en hinduistisk pilgrimsvej?

20 Nej, det betyder noget, at det er et kristent valfartssted. Det er jo noget jeg er vokset op med og kender til.

Hvad betød det for dig, at du selv skulle finde dit mål med pilgrimsreisen?

25 Rejsen starter nu, men hvornår stopper den? Hvor meget når vi at finde ud af på vejen gennem livet? Er det vigtigt at komme hen til målet, eller er det vigtigt, hvordan du kommer hen til målet? Du
30 kan tage denne skabelon og lægge hen over hele dit liv, i alle dets facetter og kringelkroge. For mig er det en forklaring på, at det der er vigtigt er, hvordan
35 vi lever og ikke, om du kommer frem til målet. Det er vigtigt, hvordan jeg forholder mig til mit liv, mine omgivelser, min lille verden. Målet er ikke det afgørende, men vejen, selve det at komme
40 derhen. Turen slutter aldrig. Når man først er startet på pilgrimsreisen, fortsætter man på den gennem hele livet.

T. 13

Eva Dahl: *Pilgrim i dag*

Den norske nonne, tidligere læge, Eva Dahl holdt følgende tale, da pilgrimsruten til Nidaros/Tronhjem blev genåbnet. Eva Dahl repræsenterer i modsætning til T. 12 et traditionelt syn på pilgrimsfærden 5

Kære medvandrere, kære medpilgrimme!

Vi er alle på vandring fra fødsel til død, og jeg vil vove den påstand, at alle
10 vi, der er døbt, er pilgrimme, selvom alle måske ikke er klar over det. Ved dåben blev vi genfødt til et levende håb, vi fik et mål, som vi bevidst skulle vandre imod i vores levetid her. (...) 15

Vi er samlet til Pilgrimsdage, og måske er en del af hensigten dybest set, at vi får mod til at gå videre med spørgsmålet: Hvad er det, der er helt for mig? Hvad er jeg på vej mod? Hvad er målet
20 for min vandring?

Franskmanden Henri Rochais angiver i Le pèlerinage de Saewulf en Terre-Sainte tre motiver som almengyldige til
25 at drage på valfart: troen, håbet eller kærligheden. Troen på det hellige, håbet om velsignelse eller kærligheden til den eller det, man tror, har hjulpet én i nøden.

Når vi går ude i den grænsesprængende natur og lader stilheden arbejde i
30 os, åbnes vores indre for så mange følelser: længsel og smerte, glæde og skræk og oplevelsen af vores egen afmagt. Vi møder os selv på en ny måde, måske for første gang. Kilden, skoven og især
35 bjerget er steder, som mennesker til alle tider har knyttet til et guddommeligt nærvær.

Bjerget, når tågen ligger omkning toppen, når det lyner og tordner, inspi-

rerer til en særegen ærefrygt, til hellig frygt for noget, vi kan gribe, det ugribelige og ubegribelige!

Vi kan lade vores krop hjælpe os til
5 at blive nærværende her og nu: Fødderne der kender hvert et skridt, ansigtet der føler bjergluften mod sig, sanserne der bliver rensed for alle former for lyd- og synsindtryk, som det moderne samfund bombarderer os med. Vi må lægge
10 noget af det, der tynger os, til side. Vejen, anstrengelserne har i sig selv en rensende virkning. Naturen omkring os vækker i os en oplevelse af skønhed og
15 harmoni, liv og vækst, det storslåede og forførdelige.

Vi møder vores historie: Her gik de, pilgrimmene, vores forfædre, med deres håb, deres tro og deres kærlighed på vej
20 til det, der var helligt for dem. Når vi kommer lidt længere ud på sensommeren åbner universets myraider sig for os ved nattetide – hele kosmos, som det moderne menneske mistede, da det be-
25 gyndte at tænde gadelygter.

Middelalderens kristne var på vej mod det, de opfattede som hellige steder for at søge syndsforladelse og helbredelse for sig selv eller andre. I deres be-
30 kæmpelse af overdreven og misforstået helgendyrkelse var dét magtpåliggende for reformationens mænd at pege på, at det var Kristus, der var kilden til al hellighed, og at døde knogler i sig selv
35 ikke var undergørende. For vores frelse var det ikke nødvendigt at rejse på pilgrimsfærd, og for rigtigt at fastslå, at ingen ved ydre handlinger kan gøre sig fortjent til Guds nåde, blev valfarterne
40 til de hellige steder forbudt og klosterlivet, der kan ses som et indre modstykke til den ydre pilgrimsrejse, blev afskaffet. Af skræk for misbrug fik folket frataget

muligheden for at bruge krop og sanser til at åbne sig for hellighedens mysterium.

Ordet om frelsen skulle gøres forståeligt, og det var et godt og nødvendigt
5 tiltag, men når det usigelige for enhver pris skal siges, risikerer det at forsvinde. Ikke så få har i tidens løb banket på døren til vores norske kirke og oplevet, at
10 ingen mødte den længsel efter det hellige, som de bar i sig. De blev henvist til at søge andre kilder. Det er derfor ikke tilfældigt, men svar på et dybt behov, at pilgrimstraditionen og klosterlivet er i
15 færd med at vende tilbage til os også på den protestantiske kirkes grund.

Der er tale om behovet for et ydre udtryk for en indre proces, men ikke kun det: Det vi gør, gør noget ved os. Det er en konsekvens af, at mennesket er
20 en helhed: Krop, sjæl og ånd, som man ikke bør skille ad for at lave en rent "åndelig" religion. Det var for så vidt det, man langt hen havde gjort. Pilgrimsbegrebet blev fuldstændig åndeliggjort.
25 Vi kender det alle fra Ingemanns salme Dejlig er jorden (1850), hvor det hedder: "Skøn er sjælenes pilgrimsgang. Gennem de fagre riger på jorden går vi til paradys med sang." Det er en salme,
30 vi holder af, men hvis vi tænker efter, er der ikke meget tilbage af den jordiske krops møje og besvær på vej gennem livet i en sådan beskrivelse.

"De, der hører til Vejen" er et navn
35 på de første kristne, som vi finder i Det nye Testamente (Ap.G. 9,2), og kristne kan ikke være andet end fremmede og udlændinge på jorden (Hebr. 11,13), dvs. pilgrimme (fra latin: peregrinus,
40 fremmed). Men den vej, den kristne kirke peger på, er først og fremmest Ordet og sakramenterne. Kristendom-

Sådan er det også med os, når vi begiver os ud på en konkret pilgrimsfærd til et sted, der for os taler om det hellige. Vi kan bruge opbruddet til at se vores egen livssituation og det indre opbrud, vi måske trænger til at foretage for at komme videre på vores egen vej, komme videre på en sådan måde, at den ikke styres af tilfældigheder, men sådan at vi bevidst retter vores færd mod et helligt mål.

Under vores vandring kan vi lade krop og sanser tale til os, så grænserne for det hverdagslige sprænges. Vi kan få kontakt med vores egen længsel og vores egen smerte, vores egen tro, vores eget håb og vores egen kærlighed. Og både på vejen og når vi kommer til vores konkrete mål, lad os da åbne os for det hellige, for det der lader os ane, at selv ikke døden er et endeligt punktum. Pilgrimmens mål er til syvende og sidst ikke hverken hellige relikvier, huse af sten eller træ eller naturkatedralen, pilgrimmens mål er at få næring til det, der oprindeligt drev ham af sted: troen, håbet og kærligheden. "Men størst af dem er kærligheden." (1. Kor. 13,13).

Kronik i Kristeligt Dagblad d. 28.
12.1996. Oversat af Annelise Ebbe